MEMETIIKKA

Prosessi on edennyt kohti välitilinpäätöstä, ja kulminoitunut memetiikaksi. Aivan alussa eDelfoi-ohjaajat halusivat tietää tavoitteeni mitä heistä haluan. Määrittelin sen monimutkaisen ja kaoottiseksi käyneiden aihioiden selkeyttämiseksi. Monen mutkan jälkeen päädyttiin vaiheistuksen ja ajan tarkastelukulmaan. Molemmat aiheita, josta on tehty eteviä tutkimuksia jo aiemminkin, joten en näillä näkymin näe mielekkääksi lähteä kilpaan mukaan sillä saralla.

Soveltaen olen kuitenkin teemaa kehitellyt, ja meemioppi, metana memetiikka soveltuu siihen hyvin, samoin kuin Hannu Linturin artikkeleissaan esittämät näkökulmat, kun lähtökohtana on fokus korpuksena, sen ilmiöinti, modaliteetit ja kolmen merkityssfäärin matka. Tästä eteenpäin on aika taivaltaa yksin siihen saakka, kunnes on tuloksen tarkastelun aika.

Välitilinpäätös kulminoitui tekstiaihioon ”Taistelu onnesta”. Jännittävää tässä on se, että aihe, josta aloin eli hirvenmetsästys, jonka onnihakuisuuden Anna-Liisa Siikalan seminaarissa määrittelin sanoilla "onni on lihapala", palautuu tässä tutkimuksessa samaan kiteytykseen. Ja näin se menee.

Taistelu onnesta on kertomus, joka on jäsentynyt satukaavan 31 funktioksi. Viimeinen kolmannes jakautuu angagnorisikseen ja katharsikseen. Jos ajattelemme tätä vaikkapa allegoriana nykyiseen tilanteeseeni, niin anagnorisis tässä korpusmaisuuden tutkimushankkeessa on se mitä jäljempänä kerrotaan, ja katharsis on sitten se lopputulos, jos on tullakseen.

Memetiikassa tavoitteenani on oleellista sekä kombinoinnin, yhdistelyn että palastelun eli analyyttisen tarkstelun taitoa hyväksi käyttäen. Ooikeastaan on vain makukysymys kummasta laitaa ongelmaa lähdetään, kootaanko ensin sirpaleita kohti kokonaisuutta, vai katsotaanko miten kello toimii. Yleensä pojat haluavat katsoa, mitä kello on syönyt, ja tytöt harrastavat bricoleur-tyyppisiä kokeiluja ja käytännön sovlelluksia, ottavat ainekset mistä saavat, ja loihitivat siitä jotain uutta ja ihanaa.

Minä siis sain ohjeita, osa ihan hyviä. Mutta näin alkuun minä haluan tavoitteeni mukaisesti kiteyttää ja yksinkertaistaa hyvin kompleksisia aineksia. Tule tule hyvä kakku, älä tule paha kakku. Kun funktio tässä korpusmaisuuden tutkimuksessa on määritetty lähinnä toimintamalliksi, niin Hannu Linturi artikkelissaan Kantameemit aikojen selittäjinä on John Laguishiin (1999) viitaten esitellyt rakennemeemit, joita ovat a) reseptimeemit, b) valintameemit, ja C) selitysmeemit. Nämä vastaavat jatkossa tarkastelussani kysymyksiä miten, mitä ja miksi.

Vahvasti yleistäen rakennemeemien luonne määräytyy seuraavasti. Selitysmeemit sisältävät päätöksen, valintameemit ovat kriteerin valtakuntaa, esimerkiksi laatupisteet määräytyvät tietyillä valintaperusteilla, joista yleensä arvona hinta voittaa, hinta ei siten ole lainkaan vastakkainen tekijä laadulle, vaan itsessään tärkein arvo ja laatukriteeri, jonka rinnalla saattaa taistella hintalaatusuhde. Valintameemi kiteytyy arvostuksissa ja arvoissa, sellaisena sitä voi pitää myös arvolatautuneena rakennemeeminä.

Selitysmeemit vuorostaan kulminoituvat päätöksiin, esimerkiksi sanavalintoihin tai kertojan repertuaariin aihevalintoina ja universaaleina ja sen määrittämisenä millainen solitääri yksikkö on. Ennen kaikkea selitysmeemi on tarinameemi. Sen ymmärtämiseksi voi ratokseen kuunnella vaikkapa Reino Helismaan laulua Älä selitä. Johtopäätelmät, niin oikeat kuin väärät kuuluvat selitysmeemistön alle.

Kolmas rakennemeemi, reseptimeemi on ohjeistukseen liittyvä meemi. Resepti kertoo meille ideoita, ohjeistaa miten menetellä, jos vaikkapa haluaa onnistua elämässää tai menestyä; reseptimeemi antaa

menestyksen mallin, luo toimintakaavan, tuottaa patentteja. Suomen sata uutta mahdollisuutta 2018-20137 on yhteiskunnallinen innovaatiorakennemeemi. Mikä funktio rakennemeemin sisältämillä yksiköillä on kulminoituu merkitykseen, sellaisena reseptimeemiä voi nimittää merkitysmeemiksi, jonka ydinkysymyksiä ovat

1) merkitys:
2) merkittävyys (symbolisuus)
3) merkillisyys (ikonisuus))
4) merkitsevyys (indeksaalisuus).

Korpusmaisuus pyrkii kartoittamaan aihekentän merkityksellisyyttä ja kiteyttämään erätrilogian meemistön memetiikaksi. Lopputavoitteena on selittää kulttuurievoluutin meemikerrostumaa Hannu Linturin rakennemeemihierarkina sovelluksena. Prosessia Linturi niumittää kantameemien evoluutioksi. Olen laatinut em. artikkelissa esitettyyn pyramidiin analogian.

Tulevaisuudessa kehon kieli ja siten myös korpusmaisuuden maailma on nähtävä nelikenttänä, jossa ruumisdiskurssi toimii representaationa myös fysiologisen ilmiönä. Kehoa muovataan meemiksi, kulttuurisesti annetuiksi merkityksiksi aina vain enemmän sitä mukaa kun ihminen vieraantuu luonnosta ja sen läheisyydestä kohti keinotekoisuutta ja artefakteja. Edellä olevaa reseptimeemin merkitysjakoa hyödyntäen

Ruumisdiskurssi representaationa

1) Myyttinen korpusmaisuus, puhtauden symboliikka
2) Jargoninen korpusmaisuus, karnevaalinauru
3) Fysiologinen korpusmaisuus, identiteetin kaipuu
4) Sosiologinen korpusmaisuus, yhteisölliset arvot.

Korpusmaisuuden merkitys on saavutettavissa rakennemeemien kautta. Kun aihioitu käsikirjoitus Taistelu onnesta – onni on lihapala vyörrytetään kohti teoreettista tarkastelua, niin aloitetaan aihion uusmuodostelmasta.

<table>
<tr><td colspan="2">III Selitysmeemit :
A) DISRUPTIO/Anagnorisis-funktiot 21-25; B) EVOLUUTIO/Katharsis-funktiot 26-30</td></tr>
<tr><td>I Valintameemit Act I
Funktiot 1-10

Merkitysmeemit: yksilö-yhteisö
esim. hyvän elämän eväät</td><td>II Reseptimeemi Act II
Funktiot 11-20

Tapahtumameemit: kilpa–kamppailu
esim. mitä ajetaan takaa</td></tr>
<tr><td colspan="2">FOKUS Muutosmeemit (transformaatio) IV funktio F31 (tai 25)</td></tr>
</table>

Näin on alustavasti tutkimusaie funktioitu ja synkronoitu rakenteelliseen systeemiin. Menetelmän etuna on se, että onnistuessaan tulkinta perustuu aitoon kenttätyömateriaaliin suomalaisten hirvenemtsästäjien parissa ja kertomana. Ei kuitenkaan ole mielekästä puhua erikseen jostain ”metsästysmeemistä”, koska takaa-ajon vietti näkyy pitkitettyinä jaksoina mm. televisiosarjoissa ja elokuvissa, jossa romurauta on tehokeinona lähes must. Sen sijaan kyse on kilpameemistä, kamppailusta voitosta, joka koetaan onneksi tai onnekkaaksi saavutukseksi.

Tämä ilmiö voidaan vaiheistaa esimerkiksi seuraavasti:

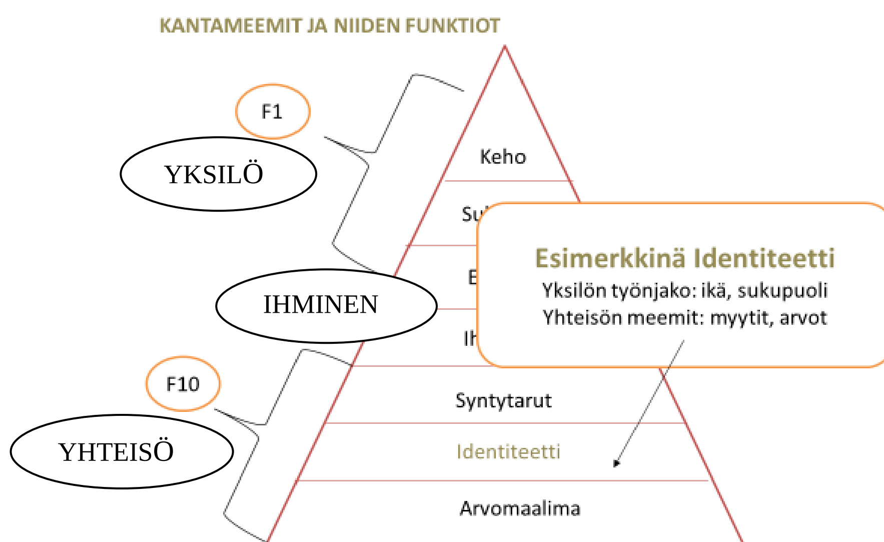
Selitysmeemi	Valintameemi	Reseptimeemi	Transformaatiomeemi
Myytti	Best-seller	Tubettaja	Virtualisoija
tietäjä	kirjailija	vloggari	figuroija
universaalit	arvot	videoteot	**merkitys**
kunnioitettu (symbolinen, pyhä)	kunniakas (indeksaalinen, maine)	kunnioitettava (ikoninen, idoli)	kunnioittava/häpeämätön (integroiva, arvokkuus)

Kolmijakoja on monenlaisia, jatkokehittelyä voi lähestyä monesta eri suunnasta. Hierarkinen evoluution kantameemistö

Monen pyörittelyn jälkeen korpusmaisuuden rakenne muodostui näin.

Kuvio1 . Kulttuurimeemipyramidi

Kuva 2. Kulttuurievoluutiomeemien hirvikonikkatulema

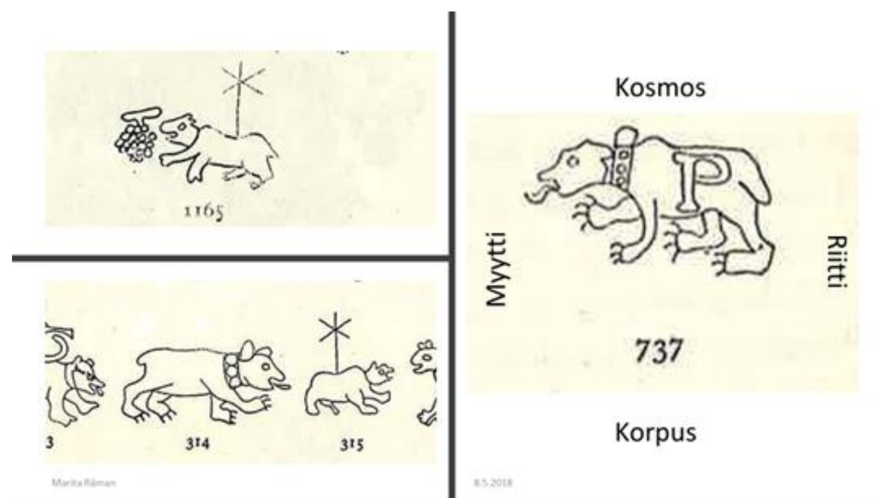
Kun saatu pyramidi suhteutetaan aiempana kerrottuihin rakennemeemeihin, ja muodostetaan analogia jo valittuun groteskit keho-myyttisikermään, niin muodostuu jatkumo aihioiden välille ja keskelle, joka jatkossa selittyy sarjana
aihe -> synopsis -> myytti
kiteytys -> tiivistelmä -> teksti
otsikko -> juoni -> tarina. Mikä edelleen noudattaa kaavaa

A nimi -> B modaliteetti -> C tulkinta. Ydinartikkelina tullee olemaan Mitä on olla kaikai ja sen universaalisuus.

Modalisointi muodostuu edellä sanotusta ja kevään mittan kehitellystä seuraavasti:

Korpusmaisuus: Groteski keho-myytit

reseptimeemi	keho	oleminen	epätavallisia kehoja
	identiteetti	voiminen	kasuaarijalkainen poika
valintameemi	sukupuoli	tahtominen	mulkeroinen
	arvomaailma	tekeminen	aukoton ihminen
selitysmeemi	syntytarut	tietäminen	pitkäkyntinen Dagi
	elinikä	täytyminen	jamssikivekset
fokusmeemi	ihminen	uskominen	puupäiset ihmiset

Kuvio. Tähdet kertovat loisteellaan.

Innoituksen lähteet:

eDelfoi-pajat kevät 2018
Hannu Linturi: verkkojulkaisut Kantameemit aikojen selittäjinä jaAikojen järjet ja mielet erätrilogia; Hirvipeijaisten maailma, Mulurautunen, Kielastaja

PS Minua ihmetyttää meemikritiikki, jossa moititaan meemiteoriaa yleispätevyydestä. Mutta samahan pätee mm. matematiikkaan ja fysiikan lakeihin. Ei sovellus ratkaise oikeutusta, eikä yleispätevyys ole relevantti arvostelu.